

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

התועדות ליל פורים | עמ' ב
מוצאי שבת פרשת תצוה - רמת אביב

ברית שמואל-מרדכי שי' ארנברג | עמ' יט
י"ז אדר ע"ז - כפר חב"ד

ג	ל	ע	י	נ	י
ה	א	ב	י	ט	ה
ת	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת כי תשא-פרה תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

אור לי"ד אדר, מוצש"ק תצוה ע"ז - רמת אביב

התוועדות ליל פורים

א. חותם המגלה – מדות מרדכי | ב. רמזי משיח במגלה | ג. "בין ישראל לעמים" – מנקודה לשטח | ד. הדרך לגיור: שיקוף העצמות

שיש כמה שיחות של הרבי"ל למה המגלה לא נקראת 'מגלת מרדכי' או 'מגלת מרדכי ואסתר' אלא דווקא 'מגלת אסתר'. נמשיך בענין בהמשך בע"ה. בכל אופן, הפסוקים שמדגישים, ובעיקר הפסוק האחרון, כולם מדברים בשבחו של מרדכי היהודי.

נצח והוד: "מרדכי היהודי"

כתוב ש"מרדכי בדורו כמשה בדורו". בספירתו של הלב משה הוא הנצח וגם מרדכי. היום, בהפסדת זכור, קראנו את הפסוק "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". מרדכי הוא נצחן גדול, "לא יכרע ולא ישתחוה". יש פה עימות בין הקדושה לבין הקליפה והוא חייב לנצח, הוא מסכן את כל עם ישראל כדי שהוא ינצח, "דידן נצח". הדבר הראשון שלומדים מהדמות של מרדכי הוא שחייבים לנצח. יש אויב, יש עמלק, יש 'תמחה' אחד, וצריך לגמור עם ה'תמחה'.

מרדכי מצד עצמו הוא נצח, כמו משה רבינו, אבל התואר הראשון שמתארים אותו הוא "איש יהודי", יהודי לשון הוד. נצח והוד הם "תריין פלגי גופא", צמד-חמד, שאי אפשר אחד בלי השני. בעבודה בפועל מתחילים מהוד, כמו שכתוב

א. חותם המגלה – מדות מרדכי

פסוקי שבח מרדכי

לחיים לחיים. פורים שמח!

הפסוק האחרון של המגלה – "הכל הולך אחר החיתום" – הוא "כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו". יש בפסוק הזה ששה חלקים: "כי מרדכי היהודי" דבר אחד, "משנה למלך אחשוורוש" דבר שני, "וגדול ליהודים" דבר שלישי, "ורצוי לרב אחיו" דבר רביעי, "דרש טוב לעמו" דבר חמישי, "ודבר שלום לכל זרעו" דבר ששי. פסוק מורכב ממששה חלקים שאומר דרשני. שוב, הפסוק הזה חותם את כל המגלה, כלומר, הוא התכל'ס של כל המגלה.

יש ארבעה פסוקים (כנגד י-ה-ו-ה) שנוהגים לומר אותם כל הצבור ואחר כך בעל הקורא חוזר, ופסוק זה הוא האחרון שבהם (כנגד המלכות, ה' תתאה שבשם). נשים לב שכל הפסוקים האלה מדברים בשבחו של מרדכי היהודי. הפסוק הראשון שאומרים כולנו יחד הוא "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו'", אחר כך "ומרדכי יצא מלפני המלך וגו'" וממשיכים בפסוק הבא "ליהודים [עם מרדכי היהודי] היתה אורה ושמחה וששן ויקר", ובסוף אומרים "כי מרדכי היהודי משנה וגו'". הכל בשבח מרדכי, אפילו שהמגלה נקראת על שם אסתר דווקא, כמו

* שיחת פורים תשכ"ו; פרשת זכור תשד"מ (סעיף יח ואילך) ועוד.

לכוא שמואל הנביא ולשסף אותו שתי וערב, "וישסף [וישסף] = יעקב מרדכי" שמואל את אגג לפני הוי' בגלגל", ואז שמואל אמר את הפסוק "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". מרדכי, שהוא הצאצא של שאול, צריך לתקן גם אותו.²

אם כן, בעצם יש שני תיקונים שמרדכי עושה – הוא מתקן את יעקב אבינו, הבחיר שבאבות, ומתקן את שאול, המלך הראשון של עם ישראל. את שני התיקונים האלה הוא מתקן עם מדת הנצח שלו.

ההגדרה העצמית של היהודי דווקא לפי

התייחסות הגויים

שוב, "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי" – "הולך בתם [איש יהודי, הוד] הולך בטח [ושמו מרדכי, נצח]". בסוף הפסוק הוא נקרא גם "איש ימיני". ידוע ש"איש יהודי" ועוד "איש ימיני"³ שוה תשע"ז. הגימטריא הזו שייכת להשנה. יש שני רמזים חשובים של תשע"ז במגלה בקשר למרדכי היהודי.

בתחלת הפסוק הוא נקרא "איש יהודי" ובסוף אותו פסוק הוא נקרא "איש ימיני", משבט בנימין. רש"י אומר שהגויים לא הבחינו בין השבטים, אצלם כל הגולים – כל מי שגלה לבלב ופרס – היו יהודים, משבט יהודה, ככה נתפס

² שאול מרדכי = תורה, "רצוא ושוב", בחינת יעקב. יעקב שאול מרדכי = 793 = 13 פעמים 61, מספר ה"מגן דוד" ה-ב, ושארית החדש בסוד העבור. גם 13 וגם 61 הם מספרי השראה ובשלשת השמות יש 13 אותיות, נמצא שהערך הממוצע של כל אות = 61 = אינן, "אינן מזל לישראל".

³ במספר סדורי, "איש יהודי... איש ימיני" = 156 = יוסף במ"ה, 1 פעמים הוי'. "ושמו מרדכי" = 104 = 4 פעמים הוי', יחד, "איש יהודי... ושמו מרדכי... איש ימיני" = 260, 1 פעמים הוי'. יש כאן 25 אותיות, פנות הרבוע = 26, שם הוי' ב"ה.

"הולך בתם ילך בטח" – קודם תום, הוד, ואחר כך בטח, נצח. ככה, עוד לפני שמזכירים את שמו אומרים "איש יהודי היה בשושן הבירה", ואחר כך כתוב "ושמו מרדכי".

הביטוי שחזור בכל המגלה הוא "מרדכי היהודי", נצח והוד ביחד – מרדכי הוא הנצח ויהודי הוא הוד, שמודה. במה הוא מודה? מודה בה' אחד וכופר בעבודה זרה. "מיהו יהודי?" חז"ל אומרים "זה הכופר בעבודה זרה", כי הוא מודה בקב"ה אחד יחיד ומיוחד. הנצח צריך את ההוד וההוד צריך את הנצח – איהו בנצח ואיהי בהוד, נצח והוד הם זיווג. בתוך מרדכי יש גם זכר וגם נקבה. הזכר שלו הוא מה שהוא חייב לנצח, "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם", "לא יכרע ולא ישתחוה".

תיקון יעקב ושאול במדת הנצח של מרדכי

ידוע מה שכותב האריז"ל, שמרדכי בא לתקן את חטא יעקב אבינו. אף על פי ש"מרדכי בדורו כמשה בדורו", והייתי יכול לחשוב שמרדכי הוא ממש גלגול משה, אבל האריז"ל כותב שהוא דווקא גלגול יעקב. אמנם "משה מלגאו ויעקב מלבר", אבל הוא דווקא גלגול יעקב. מה הוא בא לתקן? את מה שיעקב השתחוה לעשו שבע פעמים. היות שיעקב אבינו, ה"בחיר שבאבות", "תתן אמת ליעקב", השתחוה לעשו – הם צריכים לחזור בגלגול. מרדכי הוא הגלגול של יעקב והמן הוא הגלגול של עשו. כך כתוב, המן הוא משהו חשוב, גלגול של האת, של התאום. לפי זה, בשרש מרדכי והמן הם שני תאומים, יעקב ועשו. עכשיו הוא צריך לחזור ולהתעקש, להתנצח, שהוא לא משתחוה, "לא יכרע ולא ישתחוה", "לא קם ולא זע ממנו", כך הוא מתקן את חטא יעקב אבינו.

הוא גם צריך לתקן את החטא של שאול המלך, שחמל על אגג, כפי שקראנו היום בהפטרת זכור. שאול, הסבא רבא של מרדכי ואסתר – הם צאצאי שאול המלך, המלך הראשון של עם ישראל – חטא בכך שהוא חמל על אגג. לכן היה צריך

שמות. אין אפילו פעם אחת שם במגלת אסתר כי זו מגלת הסתר, "אכן אתה אל מסתתר", "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", שמסתירים את שם ה', את כל שמות הקדש, כדי לגלות את העצמות, בחינת "יושב בסתר עליון [אסתר], בצל **שדי** [=] **מרדכי היהודי** [יתלונן] [לקחה מרדכי לו לבת]", "וד"ל.

"כי מרדכי היהודי" – כנסת ישראל

בכל אופן, כעת אנחנו מסבירים את הפסוק האחרון של המגלה, "כי מרדכי היהודי וגו'". הפסוק מתחיל במלה "כי". כתוב בחסידות ש"**כי**" ר"ת **כנסת ישראל**. כך בכל מקום שכתוב 'כי', מלה פשוטה. הפסוק השני שאומרים בהדגשה, שהצבור אומר, הוא "ומרדכי יצא מלפני המלך", אבל הפסוק האחרון לא פותח "ומרדכי" אלא "כי מרדכי"⁷. יש כאן רמז לאסתר המלכה – "**כי**" רומז ל**כנסת-ישראל** שהיא אסתר המלכה. בפסוק, תבת "כי" קודמת ל"מרדכי" בסוד "אשת חיל עטרת בעלה".

בספירות העליונות, "**כי**" רומז לספירות **כתר יסוד** – אסתר היא הכתר של יסוד אבא, סוד מרדכי, כמבואר בכתבי האריז"ל. **כתר יסוד** = 7, 700 פעמים 100, ממוצע כל אות. הוא סוד **מלך מלכה משנה למלך**, כמו שיתבאר. הורא"ת תבות של **כתר יסוד** = **מלכות**, הס"ת של **כתר יסוד** = **צדיק** (וכן **נצחון**) – "כתר עליון איהו כתר מלכות", "מגדל עז שם הוי' [מלכות] בו ירוץ צדיק ונשגב" (בהכתרו שרש המלכות קודמת לו, כמבואר בדא"ח).

בכל אופן, "מרדכי היהודי" בכל מקום היינו נצח והוד – מרדכי הוא הנצח, כמו משה רבינו, ויהודי לשון הוד, שכופר בעבודה זרה ומודה בה' אחד יחיד ומיוחד. חותם הפסוק הוא "ודבר שלום

הדבר אצל הגוים. אם כן, רואים שהגדר הראשון של היהודי הוא איך הגוי תופס אותו. משהו חשוב מאד. הגוי הוא שקובע שהוא "איש יהודי". בין היהודים הוא "איש ימיני", היהודים מכירים את היחוס המיוחד של כל אחד ואחד, לאיזה שבט הוא שייך, והגוים לא מבינים בזה. הגוי הוא בגדר נקודה כפי שיתבאר, וכך התפיסה שלו ביהודי היא תפיסה נקודתית דווקא – כל מי שהוא מעם ישראל הנו יהודי. ואכן הגדר העצמי של מרדכי הוא "מרדכי היהודי", לא קוראים לו 'מרדכי הימיני'. זה משהו עצמי (ועל יהודי לשרר את עצמיותו דווקא לגוים, כפי שיתבאר).

מגלת אסתר – גילוי העצמות לפעול "ורבים

מעמי הארץ מתייהדים"

עיקר הנושא שלנו הערב הוא שדווקא ההתייחסות של הגוי – במגלת אסתר, שלא כתוב בה שם ה' אפילו פעם אחת – היא התייחסות של עצמות. צריך גילוי עצמות דווקא כשצריך להתמודד ולהתעמת מול הגוי, וצריך גם לפעול "ורבים מעמי הארץ מתייהדים". על "מתייהדים" מפרש רש"י "מתגיירים", שלא נחשוב שהם נעשו אוהדי ישראל. לא מספיק שיהיו אוהדים, גוים אוהדים (נשמע כמעט כמו יהודים, עד ולא עד בכלל), זה לא שווה לנו – רש"י מדגיש ש"מתייהדים" היינו "מתגיירים". הגיור, שהוא נושא עיקרי במגלה, הוא רק על ידי גילוי העצמות (לשם כך נקראת המגלה "אגרת", לשון גיור, באגרת נמצא הכח לגייר).

כל הענין של המגלה הוא גלוי העצמות, ולכן היא נקראת על שם אסתר, כי אסתר היא עצמות. מרדכי מעורר זאת. יש שיחה מהרב¹ שמרדכי הוא תורה אבל אסתר היא ישראל, "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם לתורה הקדומה. ישראל ואסתר הם עצמות, תורה היא עדיין בגדר

⁷ בפסוק הראשון נאמר "ושמו מרדכי". נמצא שיש כאן סדרה: **מרדכי, ומרדכי, כי מרדכי** = 858 = **גל** פעמים הוי' ב"ה, **ג** פעמים **פור** = זה **מרדכי**.

¹ שיחת שבת זכור תשד"מ (כנ"ל הערה א) סעיפים יח-ט (וראה גם לקו"ש חט"ז עמ' 352 ואילך).

– לקב"ה, "מלך שאחרית וראשית שלו"¹. כנראה שאם יש מלך, אפילו מלך כזה רשע, "אחשורוש הוא אחשורוש", רשע מתחלה ועד סוף, אבל יש לו מלכה צדקת ומשנה צדיק, כנראה שניהם יחד מגלים את הפנימיות, הניצוץ האלקי שבו, כמו שנסביר בהמשך שבכל גוי – גם גוי רשע – יש ניצוץ.

'ברוך המן' ב"עד דלא ידע" – התמקדות בניצוץ

הקדוש

אם כבר, נאמר זאת: חוזרים כל פורים, למה צריך לשתות "עד דלא ידע"? אומר האריז"ל שגם בהמך יש ניצוץ קדוש. המן הוא משלש קליפות הטמאות לגמרי, ואף על פי כן צריך לדעת בפורים שגם בהמך יש ניצוץ קדוש, וצריך לשתות "עד דלא ידע" כדי לגלות ולהוציא ממנו את הניצוץ הקדוש, כאשר מתבלבלים ואומרים 'ברוך המן'. ח"ו לא לומר ההיפך מ"ברוך מרדכי", אבל תכלית השתיה, תכלית ה"ונהפוך הוא", היא להגיד 'ברוך המן'.

למה צריך להיות מבוסס? גם עכשיו אני אומר "ברוך המן", ואני רק חצי מבוסס. מה הבעיה? בשביל מה צריך את ה"חייב איניש לבסומי בפורי"א? אומר האריז"ל שאם אתה אומר 'ברוך המן' שפוי אתה מברך גם את הקליפה. המן הוא 99% קליפה, ויש לו רק אחוז אחד קטן שהוא ניצוץ קדוש. אתה לא אומר 'ברוך המן' על הקליפה ח"ו, אלא רק על הניצוץ, נקודה קטנטנה. מתבסמים בשביל להתמקד. אפשר ללמוד מה צריכה להיות שכרות אצל יהודי – דווקא כשהוא שיכור הוא יכול להתמקד על ניצוץ ולא להתבלבל בינו לבין כל השאר. כל השאר פסול,

לכל זרעו", בחינת יסוד, כמו שיתבאר, היינו שמנצח והוד נמשך ה"חותם בולט" של היסוד (יסוד אבא המתגלה מתוך יסוד הנוקבא, רחל-אסתר, שקצר, כמבואר באר"י), תכלית ההארה של מרדכי וחג הפורים.

המשנה למלך והמלכה מגלים את הניצוץ

הקדוש במלך

אחר כך כתוב "משנה למלך אחשורוש". זו השררה שלו, המלכות שלו, שהוא משנה למלך. איך המגלה נגמרת? יש הרבה משחקים במגלה, אבל בסוף נגמר שיש מלך, מלכה ומשנה למלך – שלשה תפקידים שנשארים, תפקידים נצחיים. היו עוד כמה, היתה ושתי אחת, המן, זרש – כולם הלכו, כולם נעלמו. בסוף מכל הגבורים של המגלה נשארים רק שלשה שכולם בבחינת מלכות.

המלך בעצמו נשאר, הגם שרש"י כותב, על הפסוק הראשון של המגלה, "הוא אחשורוש" – הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו". יש גם שיחה של הרב"ל, בה הוא שואל למה צריך שאחרי כל הנס של פורים מרדכי ישאר להיות משנה למלך? מה הוא צריך את זה? הוא יכול לחזור לבית המדרש, שיהיה רצוי לכל אחיו ולא רק לרוב אחיו, כמו שנסביר תיכף. אלא מה? היות שהמלך הוא עדיין המלך אחשורוש, והוא רשע מתחלתו ועד סופו, יש לחשוש שהוא יחדש איזו גזרה כנגד היהודים, לכן מרדכי צריך לשמור על המשרה שלו, להשאר משנה למלך, כדי לפקח על צרכי הצבור. בלשון חז"ל, הוא עוסק ב"הצלת נפשות". גם אחרי כל הנס עדיין צריך להתעסק בהצלת נפשות, לכן הוא נשאר משנה למלך (ובכך הוא רצוי לרוב אחיו).

אבל בכלל, יש כאן ווארט יפה, שבסוף נשארים רק השלשה – המלך, המלכה והמשנה למלך. המלך הוא רשע, אבל הוא אחשורוש שגם רומז – כך כתוב בחז"ל, במדרש המובא בכתבי האריז"ל

¹ "מלך שאחרית וראשית שלו" = טל פעמים חן, אלוד פעמים מידד, פז-לבנה פעמים הוי". "אחרית וראשית שלו" = חסד, שם עב, פעמים הוי' = "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי" – הרי רמז מפורש שמרדכי הוא זה שמגלה את האחשורוש האמיתי.

¹ ראה לקו"ש חט"ז עמ' 373 ואילך (ובפרט שם הערה 27).

ה-יג מהסוף – "אני ראשון ואני אחרון"¹¹. לפי דרכנו, הביטוי שמופיע בתחלת המגלה, "אחשורוש הוא אחשורוש" כבר רומז לכך שאחשורוש הראשון, מלך פרס שטוף בתענוגות בני אדם, בעלה של ושתי הרשעה, הוא הוא אותו אחשורוש שמוזכר בסוף המגלה, בעלה של אסתר הצדקת ולו משנה למלך צדיק, מרדכי היהודי. והוא עולה בקנה אחד עם פירוש חז"ל שהוא אחשורוש מתחלתו ועד סופו.

העובדה ששינוי הסובבים אותו והמשפיעים עליו, מן הקצה אל הקצה, לא מזיז אותו בכי הוא זה מעצם מהותו, כבר מצביעה על כך שהוא בבחינת "לא שנית" (המן הרשע טוען לאחשורוש: "ישנו עם אחד... ודתייהם שנות...") – לא מתאים שעם ישן, ישן ומשונה, ומשתנה תמיד כדי להסתגל למצבו בעולם שור לו, יהיה אצל מלך בלתי משתנה. "ולמלך אין שוה להניחם" בהיות המלך שוה באמת ובלתי משתנה בכל המצבים), ובכך משקף את מלך מלכי המלכים הקב"ה, "אני הוי' לא שנית", ומזה גופא יוצא נס פורים – "אני הוי' לא שנית" ואתם בני יעקב לא כליתם" (העם שמזכיר המן, עם ישראל, היינו פרצוף רחל, כמבואר בכתבי האריז"ל. והרמז: "ישנו עם" = רחל רחל. "ישנו עם... להניחם" = כה פעמים רחל = ה פעמים "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד").

הוא לא מתייחס ל-99% של המן, שפסול. דווקא כשהוא מבוסס הוא יכול לראות ולקלוע אל השערה ולא יחטיא ולהגיע רק לניצוץ, ללא שום דבר אחר. זה פלאי פלאים, הייתי חושב שצ'לף שיכור זה לא... דווקא יהודי, בשביל להיות צ'לף אמתי ולהגיע רק לנקודה, לא להחטיא את המטרה אפילו כחוט השערה, צריך להיות מבוסס – כך אומר האריז"ל.

איך זה עובד היום? צריך לתת את הדעת. כל פעם שואלים אם יש את גזרת המשקה גם בפורים. האמת שיש, במיוחד אצל בחורים. מי שעבר את גיל ארבעים זה עוד משהו, אבל גם צריך לא להגזים. הרבי אומר שהכל צריך להיות לפי ההגבלות של התורה, תורת החסידות, לא לצאת מהגדרים של גזרת החסידות. מה שכן, אם בכל השנה גזרת המשקה היא שלש כוסיות בפורים מותר ארבע... לחיים לחיים.

מלכות: "משנה למלך אחשורוש"

שוב, אנחנו באמצע לפרש את הפסוק האחרון. איך הגענו לענין של המן? זו היתה סטייה. אמרנו שצריך מלך ומלכה ומשנה למלך. אז המלכה הצדקת והמשנה למלך הצדיק מגלים אצל המלך את השרש האמתי שלו בקדושה, שכמה שהוא רשע מתחלה ועד סוף הוא גם רומז לקב"ה. לא רק כאשר כתוב "המלך", "בלילה ההוא נרדה שנת המלך", שרומז למלך מלכי המלכים הקב"ה, אלא גם כאשר כתוב שמו המפורש, אחשורוש, הוא רומז למלך מלכי המלכים הקב"ה שאחרית וראשית שלו. בשביל לגלות זאת צריך את המלכה ואת המשנה למלך. בכל אופן, הכל היה לומר שה"משנה למלך אחשורוש" הוא בחינת המלכות של מרדכי.

יש לציין שהשם הפרטי הראשון שמופיע במגלה הוא "אחשורוש [הוא אחשורוש]", וכן השם האחרון שמופיע במגלה הוא "[משנה למלך] אחשורוש" – התבה ה-ג מהראש והתבה

¹¹ "אחשורוש הוא אחשורוש... משנה למלך אחשורוש" = 2990 = 115, שליש משה, ה פעמים חיה, פעמים 26, הוי' ב"ה. הר"ת = 3 פעמים הוי', האוס"ת = הוי' אלהים, שם מלא, סוד יבק, פעמים הוי'. הערך הממוצע של ארבע התבות שבין אחשורוש הראשון לאחשורוש האחרון = שאול המלך, אותו בא מרדכי לתקן כנ"ל.

שמנהיג אמתי חייב קצת בקורת, שיהיו כמה אנשים שמבקרים אותו, כמה 'מתנגדים'. אבל שהמתנגדים לא יהיו הרוב – שהרוב יהיו חסידים, וכדי לחתום עליו (כנראה שגם עוזר) הוא חייב כמה מתנגדים, שיהיו בריאים... לחיים לחיים. זה מצד הגבורה.

תפארת ויסוד: "דרש טוב לעמו, ודבר שלום לכל זרעו"

אם כן, התחלנו מנצח והוד, "מרדכי היהודי", והגענו למלכות, "משנה למלך אחשורוש", אחר כך "גדול היהודים" זה החסד ו"רצוי לרב אחיו" אבל לא לכולם מצד הגבורה. אחר כך יש עוד שני לשונות שהולכים יחד, "דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו", שגם חז"ל מתייחסים אליהם כווג. מה שאנחנו מסבירים כעת מסודר מאד יפה: קודם ה"תריץ פלגי גופא" הם ממש דבר אחד, "מרדכי היהודי". זו תחלת בנין המלכות, "משנה למלך אחשורוש". אחר כך חוזרים להתחלה, חסד וגבורה שהולכים יחד, ואחר כך נשאים תפארת ויסוד – "גופא ובריתא חשבינן חד", הם המשך אחד ודבר אחד.

מה שמרדכי "דרש טוב לעמו", "בכל לבי דרשתיך", היינו הדעת שהיא פנימיות התפארת – כל התפארת של עם ישראל, כל גווני הקשת של כל היהודים, בכל 127 מדינות המלך אחשורוש. אדמו"ר הזקן בתורה אור⁷ כותב משהו שיש בו תמיהה, שרבים תמהים עליו – הוא כותב שבמשך כל אותה שנה לא היה אף יהודי בכל 127 מדינות אחשורוש שהרהר איזו מחשבת חוץ, כולם עמדו הכן במסירות נפש לא לכפור בה, לא להשתחוות להמן, כמו מרדכי. בקיצור, כולם "עם מרדכי" (גם מלשון "עם מרדכי", ביחד עמו בעצה אחת). עמדו כל היהודים, בכל מקום ומקום, בתנועה מתמדת במשך שנה שלמה של מסירות נפש. זה חידוש של אדמו"ר הזקן בתורה אור. יש כאלה

חסד וגבורה: "וגדול היהודים, ורצוי לרב אחיו"

אם כן, "כי מרדכי היהודי" היינו נצח והוד יחד, "משנה למלך אחשורוש" המלכות שלו. איך הפסוק ממשיך? "וגדול היהודים" – "גדול היהודים" היינו החסד שלו, "לך הוי' הגדלה" היינו חסד בקבלה, ולא סתם חסד אלא חסד דאריך, החסד של הכתר. מה שמרדכי "גדול היהודים" הוא כמו "האדם הגדול בענקים", אברהם אבינו, מדת החסד של מרדכי (ובסוד "למען הביא הוי' על אברהם את אשר דבר עליו" – הוי' אברהם = מרדכי – "למען הביא הוי' על אברהם" היינו להוסיף הוי' לאברהם בסוד השראה, "והנה הוי' נצב עליו", "האבות הן הן המרכבה". "למען הביא" בזכות יצחק, התגברות האהבה והחסד).

יחד עם זה יש מיד איזון. מצד אחד הוא "גדול היהודים", הכי גדול, ופתאום, "ורצוי לרב אחיו" וחז"ל דורשים "לרב אחיו" ולא "לכל אחיו", כי נעשה קרוב למלכות ובטל קצת מתלמוד תורה. לכן מקצת חכמים פרשו הימנו, לא ראו בעין יפה שהוא עוסק בפוליטיקה. רבנים עוסקים בפוליטיקה?! מה צריכה להיות התופעה הזו?! לכן "רצוי לרב אחיו" היינו הגבורה, הבקורת, שבאה לאזן את החסד.

שוב, יש כאן זוג מובהק בקבלה, "וגדול היהודים ורצוי לרב אחיו". מצד אחד הוא "גדול היהודים", חסד, ופתאום הוא "רצוי לרב אחיו" ולא לכל אחיו (ובעומק, מה שהוא "רצוי לרב אחיו" ולא לכל אחיו היינו מפני שהוא "גדול היהודים" בהיותו "משנה למלך אחשורוש"). יש שיחה של הרב⁸ שבכל זאת פשט הפסוק אומר שהרוב (רוב חברי הסנהדרין) כן החזיקו ממנו, "רצוי לרב אחיו", ורק לומדים מכאן שמקצת לא החזיקו ממנו, אבל הרוב כן. מה לומדים מזה?

⁷ צו, א; צט, ב; קכ, ד.

⁸ לקו"ש חט"ו עמ' 373 ואילך (בפרט שם פ"ג).

חיך סופך לדרוש שלום אומה שלימה, הה"ד 'דרוש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו'".^{כ*} הוא דרש בשלום נשמה אחת, ובזכות כך זכה בסוף לדרוש בשלום אומה שלמה, כל עם ישראל. שוב, הוא מתהלך מדי יום בחצר בית הנשים לדרוש את שלום אסתר ולדעת מה יעשה לה, "דרוש בשלום" כבר מחבר את שני הביטויים של סוף המגלה: "דרש טוב עמו" ואז "ודבר שלום לכל זרעו", אך כאן דרישה ושלום ("לדעת [לשון דרישה] את שלום אסתר") הולכים יחד.

כתוב במפרשים שלא היה לכבודו של מרדכי להסתובב לפני חצר בית הנשים. גם קודם הוא היה שר בממשלה, משהו חשוב. שרים מסתובבים בחצר בית הנשים שם?! כתוב, כך המפרשים מסבירים, שהוא חרג מהמנהג, דבר שלא לכבודו – הוא דרש בשלום אסתר בדרך שהיא לא לכבודו – ובזכות זאת זכה בסוף לדרוש בשלום כל עם ישראל. אפשר מכאן ללמוד מוסר השכל כמה ראוי למסור את הנפש על אהבת ישראל, גם לעסוק בדבר בדרך שהיא לא לכבודך, לדרוש בשלום יהודי אחד. מה פירוש לדרוש בשלום? לדאוג לשלום יהודי. מי שדואג בצורה שלא לכבודו לדרוש בשלום יהודי אחד בסוף זוכה לדרוש בשלום כל עם ישראל, להיות הדובר, המנהיג, של כל עם ישראל.

מה פירוש דובר? בסוף, אחרי "דרש", כתוב "ודבר"^{כ*} – "ודבר שלום לכל זרעו". דובר גם לשון דבר, "דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור", לשון מנהיג. "דרש... ודבר שלום", הוא דורש בשלום עמו, רואה את הנקודה הטובה בכל יהודי, ואז הוא גם יכול לעשות שלום. מה פירוש "דבר שלום"? יש פירוש אחד שהוא עושה שלום,

שתמיהם על החידוש הזה, איך הוא יכול להעיד – הוא כותב בהדגשה – שכל היהודים בכל אתר ואתר עמדו במשך שנה שלמה הכן למסור את הנפש בלי אף מחשבת חוץ?! משהו עצום. הכל בזכות שמרדכי הוא הנשמה הכללית של הדור והוא קשור לכל היהודים ומעורר בכל היהודים את היחידה שבנפשם, את כח המסירות נפש שלהם. בגלל שמרדכי מוסר את הנפש, "לא יכרע ולא ישתחוה", הוא פעל זאת בכל "עם מרדכי", במשך שנה שלמה. שוב, אותו מרדכי הוא "דרש טוב" – "טוב" גם דרישה, "בכל לבי דרשתיך", וגם טוב הוא השם של הדעת, שם אהוה, השם של ההתקשרות וההתחברות – "לעמו", עם מרדכי שנקרא על שמו, על שם תנועת מסירות הנפש שלו.

אחר כך, כהמשך ישיר לזה, "דבר שלום לכל זרעו", כתוב בספר יצירה ששלום היינו היסוד. מה הפשט של "זרעו"? כולם הזרע שלו? רש"י אומר ש"כל זרעו" הולך על "עמו" – שני הלשונות הולכים כאן יחד, "דרש טוב לעמו, ודבר שלום לכל זרעו" של עמו, זרע-עמו. מצד אחד, כולנו "עם מרדכי", אך ממש חיתום המגילה – המלה האחרונה – היא "זרעו", סימן שכל היהודים הם ילדים של מרדכי, הזרע שלו. העם שלו והזרע שלו, והזרע הוא בספירת היסוד. גם המלה שלום היא יסוד וגם זרע ביסוד.

מ"לדעת את שלום אסתר" ל"דרש... שלום"

"לכל עמו"

יש עוד רמז ששני אלה הולכים יחד, בסוד "גופא ובריתא חשבינן חד": הפסוק אומר ש"בכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה". חז"ל אומרים דרוש יפהפה, שבזכות שמרדכי דרש בשלום אסתר, בשלום יהודיה אחת, הוא זכה בסוף לדרוש בשלום כל עם ישראל, "אומה שלמה" בלשון חז"ל: "אמר לו הקב"ה, אתה דרשת שלום נפש אחת, 'לדעת את שלום אסתר',

^{כ*} אסתר רבה ו, ח.

^{כ*} "דרש... ודבר" = משיח משיח. בשני הפעלים יש אותיות דר משותפות – "מלחמה להוי" בעמלק מדר דר", בזכותו ומכחו של מרדכי היהודי שבכל דור ודור, שהוא "דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו" – ואותיות שב מתחלפות באתב"ש.

ב. רמזי משיח במגלה

ממוצע משיח ב"ליהודים היתה וגו"

שרנו כעת את "ליהודים היתה אורה" נאמר על הפסוק ווארט: חז"ל אומרים "אורה" זו תורה, 'שמחה' זה יום טוב, 'ששון' זו מילה, 'ויקר' אלו תפלין", ארבע מצוות. נעשה גימטריא: **אורה תורה שמחה יום טוב ששון** (חסר, כמו במגלה) **מילה יקר תפלין** (כמו שחז"ל כותבים בגמרא) – הכל עולה ח פעמים (ממוצע) **משיח**. זה רמז קולע ל**משיח**, אותיות **ישמח וישמח**, במגלה – שהרמז של הממוצע הוא משיח, הכל "להביא לימות המשיח", לדרז את ביאתו והתגלותו של מלך המשיח. כנראה אין יום יותר מסוגל לגלות את מלך המשיח מאשר פורים, "עד דלא ידע". בפורים כולנו מתחפשים, אבל המשיח מתחפש כל השנה ובפורים הוא פושט את התחפושת שלו ונחשף כפי שהוא. וכך ביחס לניצוץ של משיח שבתוך כל או"א מאתנו בקיום מצות "עד דלא ידע".

מרדכי – יסוד אבא

יש רמז חשוב מאד שמקשר בין מרדכי לבין המשיח: כתוב בכתבי האריז"ל שמרדכי הוא יסוד אבא – בחינה מיוחדת של יסוד אבא, אבל לענייננו מספיק לומר כך – יסוד אבא רומז גם לנשמה מסוימת, **יסוד אבא** שזה **חנוך** (בן ירד, הדור השביעי לאנושות, "כל השביעין חביבין", שהוא גם הרבי של משה רבינו), גם "חנוך לנער על פי דרכו", חנוך. יסוד אבא הוא גם ארוך, ברק המבריק על השכל שמתפשט ומאיר בכל הספירות, עד סיום יסוד ז"א, ומשם מאיר למלכות, ובפורים הוא גם יוצא החוצה – צריך להסביר זאת בעומק, לא כרגע המקום³⁷. אבל

מנהיג את העם בדרך שעושה שלום בין הפלגים השונים, בין המפלגות השונות שיש בעם. כתוב בדעות של היהודים "כשם שאין פרצופיהם שוים זה לזה כך אין דעותיהן שוות זו לזו", כל יהודי הוא דעה אחרת. יש מישהו שהוא "דבר" – שוב, לשון דבר, מנהיג – "שלום", עושה שלום לכל זרעו. כולם הם זרע עמו וזרעו ממש, זרע שלו.

סיכום

עד כאן התחלנו בפירוש הפסוק החותם את המגלה. ולסיכום:

גבורה	חסד
"ורצוי"	"וגדול"
לרב אחיו"	ליהודים"

תפארת

"דרש טוב
לעמו"

נצח והוד

"כי מרדכי
היהודי"

יסוד

"ודבר שלום
לכל זרעו"

מלכות

"משנה למלך
אחשורוש"

שוב, אמרנו שאף על פי שהמגלה נקראת דווקא מגלת אסתר, ולא מגלת מרדכי ולא מגלת מרדכי ואסתר, אף על פי כן הפסוקים הבולטים במגלה, שאומרים כל הצבור, הם פסוקים של מרדכי.

מרדכי הוא התורה ואסתר היא עם ישראל (מרדכי-תורה ועוד אסתר-עם ישראל =

$2197 = 13^3$!). לחיים.

³⁷ ראה גם בהתוועדות סעודת פורים ש"ז.

בכל אופן, אם נחשב את הסדרה הזו עד שבעה מקומות נראה משהו פלאי – מי שאוהב שיחשב לבד – יצא בסוף 21 פעמים **מרדכי**, **אהיה** (שם קדוש, שם הגאולה) פעמים **מרדכי** (נמצא שהערך הממוצע של שבעת המספרים הוא 822 שעולה 3 פעמים **מרדכי** – "איש יהודי [איש יהודי] = **יסוד אבא** במספר קדמי]... ושמו **מרדכי**" "ומרדכי יצא מלפני המלך" "כי **מרדכי** היהודי..."). זה פיתוח הסדרה של **אבא-יסוד-מרדכי**, **משיח**, עד המקום השביעי, "כל השביעין חביבין". אם כן, זכינו לכמה רמזי משיח. לחיים לחיים.

הגימטריא היא **מרדכי-יסוד-אבא** (חנוך **מרדכי**) שש **משיח**. אמרנו שכל הפסוקים שאנחנו מדגישים בקריאת המגלה הם פסוקים של מרדכי, מ"איש יהודי" ו"ומרדכי יצא" ועד "כי מרדכי". ב"ומרדכי יצא" כתוב שהוא יצא עם "עטרת זהב גדולה" – שכתוב שהוא גילוי העטרה דיסוד אבא, המתגלה בפורים מחוץ ליסוד רחל, סוד מרדכי – ומיד כתוב "ליהודים היתה אורה ושמחה וגו'" ובסוף "כי מרדכי היהודי וגו'". כעת עשינו רמז ב"ליהודים היתה אורה" וגו' שיש שם ממוצע **מרדכי-יסוד-אבא**.

סדרת מרדכי יסוד אבא

נעשה משהו יותר מתוחכם בחשבון: **אבא** הוא 4, **יסוד** 80, **מרדכי** 274 – נבנה סדרה רבועית ונחשב אותה עד שבעה מקומות. רק כדי שנבין מה אנחנו עושים עכשיו: 4, 80, 274. מה המספר שיבוא אחר כך? ההפרשים הם 76 ו-194, הבסיס הוא 118, המספר הבא הוא 586, **ירושלם** (בה יתגלה מלך המשיח, ירושלם – שלמות היראה, השם שניתן על ידי **שם בן נח ואברהם בן תרח** = 1358 = "**ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד**"), אלף אורות הניתנים למלך **המשיח**).

באמת מרדכי בסוף הגיע לירושלים. אמרנו שיש שני רמזים של **תשע"ז**. הראשון הוא "**איש יהודי**" ו"**איש ימיני**". כתוב שמרדכי חזר לבית המקדש השני והוא-הוא פתחיה שהיה ממונה על הקנים. כתוב שבשביל להיות ממונה על הקנים צריך לדעת הרבה חשבון. הדבר הכי קשה בבית המקדש, בכלל בהלכות, בכל מסכתות המשנה, הכי מתמטיקה, הכי קשה, הוא מסכת קנים. מי שהיה אחראי על הקנים של היולדות היה מרדכי, כנראה שהוא היה מתמטיקאי ממולח מאד. שם נתנו לו שם מיוחד, פתחיה, וכשמחברים **מרדכי-פתחיה** גם שוה "**איש יהודי**"-"**איש ימיני**", שוה 777, שנת **תשע"ז**.

ג. "בין ישראל לעמים" – מנקודה לשטח

פורים – הבדלה והמתקה "**בין ישראל לעמים**" כעת נתחיל את הנושא העיקרי שלנו הערב: הרבי בפורים תמיד היה מדבר על "מיהו יהודי", לכן כל פורים ראוי לדבר על מיהו יהודי, להבדיל בין היהודי לגוי, מרדכי והמן. אבל, כמו שאמרנו קודם, צריך גם להתבלבל – להגיע ב"עד דלא ידע" למצב שאומרים "ברוך המן". מצד אחד צריך הבדלה, ששייכת באופן מיוחד לקביעות של השנה הזו של פורים, שיוצא במוצאי שבת, הזמן שמבדילים "בין ישראל לעמים". כבר היו כמה פעמים שחגגנו כאן פורים במוצאי שבת והזכרנו ש"דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא", שוב אנחנו סועדים גם את הסעודה של דוד המלך (ידוע הרמז **שפורים** = **דוד** פעמים **דויד**).

שוב, צריך הבדלה, אבל צריך הבדלה שמביאה לידי המתקה בלשון הבעל שם טוב. המתקה היא ביסוס, "חייב איניש לבסומי בפורי'א", צריך להתבסס, להגיע לידי המתקה, שאפילו את המן אפשר להמתיק – שגם מהמן מוציאים את הניצוץ, שאפשר לברך את הניצוץ "ברוך המן". בכל אופן, מתחילים מההבדלה.

להתחיל עם הגוים, וכך באמת ה' עשה, "זה ספר תולדת אדם" מתחיל בגוים, 19 דורות של אמצעי, הרבה אמצעי, עד שמתחילים להגיע לתכלית, אברהם אבינו, הדור ה-20 והלאה. אם כן, זה עוד ווארט נחמד, שהגוי הוא האמצעי והיהודי הוא התכלית.

כמה שוה **אמצעי** ועוד **תכלית** (עולם הכלול מגוים ויהודים)? $1071 = 7$ פעמים 153, המשולש של **טוב** (השם הקדוש **אהוה**, ר"ת "את השמים ואת הארץ"). מאד מתאים להיות ההמשך של "**ברא אלהים**" ("ברא אלהים – את") שעולה $289 =$ **טוב** ברבוע. כמה שוה **אמצעי תכלית** בהכאה פרטית (**א** פעמים **ת** = 400, **מ** פעמים **כ** = 800 וכי')? $8600 = 10$ פעמים **תכלית**! יש כאן 10 אותיות והכל עולה 10 פעמים **תכלית** – הכל **תכלית**, הכל יהודי! כמה שוה **יהודי תכלית** בהכאה פרטית? $8320 = 10$ (מספר האותיות) פעמים **ארץ ישראל** שעולה **לב-כבוד** פעמים **הוי** ב"ה ("וימלא כבוד הוי את כל הארץ"). תכלית היהודי להגיע (ולהתעצם עם) ארץ ישראל. כמה שוה **תכלית** ועוד **יהודים**? $935 =$ **מרדכי אסתר** (מיעוט יהודים שנים, שני יהודים שכוללים את כל היהודים, את כל עם ישראל). כמה פעמים כתוב "ליהודים" במגלה (אין "ליהודים" בשאר ספרי התנ"ך)? 7 פעמים ("כל השביעין חביבין"). כמה עולה 7 פעמים "**ליהודים**"? $735 = 21$ פעמים 35, **אהיה** פעמים **יהודי**! כל "**ליהודים**" עולה 3 פעמים **יהודי (יהודי)**, הכופר בעבודה זרה, בעולם הבריאה, **יהודי** בעולם היצירה, **יהודי** בעולם העשיה, במקום האף והחמה של קליפת עבודה זרה, "אף עשיתיו"). זו התכלית של בריאת העולם (עולמות בריאה-יצירה-עשיה שבהם מודעות עצמית, "טורי דפרודא") – להיות יהודי!

גוי-יהודי-שומר תומ"צ – נקודה-קו-שטח

מה עוד אפשר לומר? עכשיו נאמר עוד משהו, קרוב, אבל בכל אופן כל מה שמחדשים מונחים

משפיע ומקבל – תכלית ואמצעי

איך הרבי היה מסביר מיהו יהודי? חרץ מהפירוש של חז"ל שיהודי הוא מי שכופר בעבודה זרה, וממילא מי שלא כופר הוא גוי. איך הרבי היה אומר בצורה פשוטה, להסביר לאנשים ששואלים (וכל אחד שואל) מיהו יהודי? היו כמה דברים. אחד הדברים שאנחנו אוהבים לחזור" בשם הרבי שיהודי הוא משפיע בעצם וגוי הוא מקבל בעצם (הבחנה זו של משפיע ומקבל שייכת במיוחד לפורים: הערך הממוצע של **משפיע מקבל** = **פורים**! 'ערך ממוצע' היינו בחינה של "עד דלא ידע בין..."). ה' ברא את העולם עם משפיעים ומקבלים, צריך משפיע וצריך מקבל, ומי שבעצם משפיע הוא היהודי ומי שבעצם מקבל הוא הגוי. בכל סדר השתלשלות, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, מי שאמור לקבל – חייבים את המקבל, שואלים בשביל מה ה' ברא גוים, חייבים אותם – הגוי הוא המקבל (גוי לשון גויה-גוף, והוא מקבל מהנשמה). זה ווארט אחד שאנחנו אוהבים לחזור בשם הרבי.

אבל כעת נעשה עוד משהו, גם לפי הקדמה, ווארט אחר של הרבי: הרבי אמר שגוי, להבדיל, הוא רק אמצעי (בלועזית means), ואילו יהודי הוא תכל'ס (end). שוב, זה ווארט מאד חשוב, שהרבי דבר עליו בנוגע להפלות דווקא¹⁰. גוי הוא אמצעי בעצם, זהו הגדר שלו, והגדר של יהודי הוא תכלית.

אפשר לתת סימן (לפי הוראת חז"ל: "סימנים עשה"): "בראשית ברא אלהים את". ידוע שהחל מהקדושת לוי, ועוד הרבה ספרים קדושים, דורשים ש"בראשית ברא אלהים – את", שהדבר הראשון שה' ברא הוא "את", ולענינו היינו **אמצעי-תכלית**. ה-**א** היא רק ההתחלה, האמצעי וה-**ת** היא התכלית, המטרה. אם כן, צריך

¹⁰ ראה מלכות ישראל ח"א מאמר "בין ישראל לעמים".

ספירה, הוא קו, אבל נקודה היא גוי, כל הגוים נקודות.

גיור הנקודות

צריך לפתח למה אמרנו את הווארט הזה. גם כשבאים לגייר את החכמה של הגוים, כמו שחז"ל אומרים "חכמה בגוים תאמין", ידוע אצלנו שצריך להתייחס לחכמת הגוים כנקודות, צריך לגייר את הנקודות. יש אצלנו ספר שלם שנכתב בענין, שחכמת הגוים היא נקודות, וכך הגוים עצמם הם נקודות – לא רק החכמה שלהם. כל גוי הוא נקודה במציאות.

"חביב אדם שנברא בצלם" – חבת הנקודה

(נקודה מצוירת ונקודה לא-מצוירת)

למה זה טוב? כדי להסביר את המשנה אולי הכי חשובה בכל פרקי אבות, המשנה של רבי עקיבא שהוא עמוד התווך של התורה שבעל פה, שמחלק את כל המציאות, את כל הנשמות, לשלש מדרגות, וכל אחת מהן היא "חביב", כולם חביבים, חביבי: "חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר 'כי בצלם אלהים עשה את האדם'", זה החביב הראשון.

ידוע שיש מפרשים שונים האם "חביב אדם שנברא בצלם" הולך על גוים או על הנפש השכלית של היהודי. דווקא רבינו חיים ויטאל מאד מקפיד לא לפרש את זה על גוים אלא על הנפש השכלית של היהודי, כמו שכתוב גם אצל הרבי הקודם. בכל אופן, אי אפשר להתכחש לפשט הפשוט ש"חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר 'כי בצלם אלהים עשה את האדם'" – שמביא פסוק בפרשת נח, לפני שיש יהודים, ובפשט מדבר בגוים – רומז גם לגוים.

הייתי יכול לחשוב שצלם הוא פרצוף, אך צלם כאן הוא נקודה. סימן שבנקודה גם יכול להיות צלם. כך מסביר הרבי הרש"ב בכמה מאמרים, ביניהם בד"ה "החלצו" שלו, שיש שתי בחינות

ומלים והגדרות מוסיף בהבנה של הענין, מעמיד מאד את הענין. עכשיו נסביר שגוי הוא נקודה ויהודי הוא קו – מדובר אפילו ביהודי שלא שומר תורה ומצוות, אבל ברגע שיהודי מקבל עליו עול מלכות שמים ושומר את התורה שה' נתן לנו בסיני, **תריג** מצוות, הוא הופך להיות שטח.

השינוי המהותי בין יהודי שלא שומר תורה ומצוות ליהודי שהיום נקרא חוזר בתשובה, מתחיל לשמור תורה ומצוות, מאד בולט אצל הראשונים, כמו הרמב"ם. אצל הראשונים, על פי פשט, יש הבדל מהותי מאד בין יהודי שהולך בדרך התורה ליהודי שפורש מדרך התורה. היום, לאור החסידות, לאור הבעל שם טוב וכל מי שבא אחריו, מסתכלים בעין כל כך יפה על כל היהודים שכבר לא בא למישהו לומר שיש הבדל מהותי בין יהודי ששומר תורה ומצוות לבין יהודי שלא שומר תורה ומצוות, כולם יהודים, כולם קדושים, "ועמך כלם צדיקים". אבל אצל הראשונים, לפי הפשטנים – ואולי יש עוד כמה שרידי מתנגדים בעולם... – יש הבדל מאד מהותי בין יהודי ששומר ליהודי שלא שומר. באמת ההבדל הזה הוא, כמו שנסביר, ההבדל בין קו לשטח. ברגע שיהודי הולך בדרך התורה הוא הופך להיות שטח. ה' נתן לנו את התורה כדי שנהיה שטח.

אלו עוד מלים נרדפות בקבלה לנקודה-קו-שטח? נקודה-ספירה-פרצוף. אפשר לומר אותו דבר, שגוי הוא נקודה, ויהודי בעצם היותו יהודי – גם לפני שהוא מקבל על עצמו עול מלכות שמים – הוא ספירה, "ומספר את רבע ישראל", כל יהודי הוא מספר (בסוד) "מונה מספר לכוכבים", כל יהודי הוא כוכב שראוי לספור אותו, כמבואר ברש"י, כל יהודי הוא ספירה, בכל מצב שלא יהיה. אבל כדי שיהיה פרצוף – האריז"ל כותב שפרצוף הוא **תריג**, כדי להיות פרצוף צריך **רמח** איברים ו-**שסה** גידים, וברוחניות זה יתכן – רק כשאתה שומר תורה ומצוות, **רמח** מצוות עשה ו-**שסה** מצוות לא-עשה. אם אתה לא שומר תורה ומצוות – פרצוף אתה לא, אבל ספירה אתה כן. כל יהודי הוא

אפשר ללמוד באוניברסיטה; יום טוב – כולם אוהבים חגים, לכל אחד יש מודעות של חג; ברית מילה – רובם עושים; אבל תפלין הן כבר סימן שאתה דוס. "אורה ושמחה וששון" לא מחייבים שאתה דוס, אבל תפלין, "יקר", הם כבר מלכות, כבר קבלת עול מלכות שמים, אתה כבר דתי, משהו אחר. זו בחינת שטח, שטח הוא מלכות.

גוי – יהודי בכח; יהודי – יהודי בפועל

עוד פעם: "חביב אדם שנברא בצלם" מדבר עדיין בגוי, בגוי טוב. רק נסביר עוד על שתי המדרגות האלה של הגויים, הטוב והלא-טוב-עדיין, הגלמי. יש גוי שהוא גלם לגמרי, אבל גם אצלו יש ניצוץ. אפילו אם הוא לא רק גולם אלא רשע מרושע, המן הרשע, יש אצלו ניצוץ – ברוך המן, שמתגלה כניצוץ מאיר כאשר מתבסמים כדבעי. מה הן שתי הבחינות האלה? שתי בחינות העלם.

איך אפשר עוד לומר את ההבדל בין גוי ליהודי – מקבל ומשפיע, אמצעי ותכלית, נקודה וקו – בעוד מונח קרוב, אבל מוסיף הבנה? 'בכח' ו'בפועל'. האמצעי הוא 'בכח' והתכלית היא 'בפועל'. מה פירוש שהגוי הוא 'בכח'? כל גוי, כמו שמוסבר אצלנו באריכות בספר על הגויים, הוא בכח להיות יהודי. לכל גוי בעולם יש פוטנציאל להיות יהודי, הוא יכול להתגייר. יש מי שאומר שגוי הוא בהמה, אבל גוי הוא לא בהמה, כי לעת עתה – אפילו לראב"ד, שיבוא כאן ויצעק חמס שגוי הוא בהמה, נאמר לו והוא ודאי יודה שבכל אופן יש הבדל ביניהם – הבהמה לא יכולה להתגייר בגלגול העכשווי אבל הגוי כן יכול להתגייר. כלומר, הגוי – כל גוי שבעולם – הוא בכח להתגייר. גם המן, גם עמלק, יש בזה דיונים גדולים האם עמלק יכול להתגייר, אבל הרמב"ם פוסק שעמלק יכול להתגייר והרי אמרו חז"ל ש"מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק", אפשר לבקר אותם... אם כן, הגדר של גוי הוא בכח והגדר של יהודי הוא בפועל. מה זה בכח? הוא לא יהודי בפועל, אבל בכח הוא יהודי,

נקודה – נקודה פשוטה, בלי ציור, אפס ממדים, ונקודה מצוירת, כמו האות י', שגם נקראת נקודה אבל יש לה ציור וצריך לכתוב אותה נכון בכתובת סת"ם, אחרת הכתב פסול. אלה שתי בחינות של נקודה. מזה יוצא לנו שיש גם שתי בחינות של גוי. כמו שיש יהודי שלא שומר תורה ומצוות ויש יהודי שכן שומר תורה ומצוות, ואלה שתי בחינות, שתי מדרגות של יהודי – הגם, שוב אני מדגיש, שאצל חסידים לא אוהבים ככה לחלק בין יהודים, אבל לצורך ההתבוננות שלנו עכשיו כן נחלק – אותו דבר אצל גוים. יש גוי שלא שומר, כמו שחז"ל אומרים בפירוש שרובם ככולם, 99.9% של הגוים לא שומרים את שבע המצוות שה' נתן להם בתורת משה. אבל יש גוים, חסידי אומות העולם, שעליהם כתוב שיש להם חלק לעולם הבא, שכן שומרים את המצוות שלהם. כידוע, יש ענין גדול להשפיע היום על כמה שיותר גוים שישמרו על המצוות שלהם, אך היום נחדש עוד יותר מזה.

בכל אופן, אלה שתי נקודות. גוי שלא שומר כלום, סתם גוי בלי שבע מצוות, הוא נקודה פשוטה בלי שום ממד – בלי שום ציור כלל. אפשר לומר שהמשנה מדברת על "צלם", סוג של ציור, והיינו גוי טוב, גוי ששומר שבע מצוות – הוא קצת קשור לנפש השכלית של היהודי, כך אפשר לחבר את שני הפירושים. אם כן, שני הפירושים של "חביב אדם שנברא בצלם" הולכים יחד – הצלם הזה הוא נקודה מצוירת, גוי טוב, חסיד אומות העולם.

"יקר" – להיות 'דוס'

משלש מדרגות כבר קבלנו כעת ארבע מדרגות – נקודה לא מצוירת, נקודה מצוירת, קו, שטח – כנגד י-ה-ו-ה. שתי נקודות הן י-ה, הקו הוא ה-ו של שם הוי' ואילו שטח הוא המלכות, ה תתאה, שבאורה-שמחה-ששון-ויקר היינו היקר. היקר הוא המלכות. אולי נסביר יותר: "יקר" אלו תפלין". מה פירוש? תפלין הן סמל של קבלת מצוות, שיהודי שומר מצוות. תורה –

במדת האמת שבו. אבל הסברנו באריכות במקום אחר¹⁰ שדוקא לבית הלל הסובר ד"אזלינן בתר בפועל" יש זיקה ל"העלם שאינו במציאות", לא סתם "בכח" אלא "ביכולת", משא"כ בית שמאי שסובר ד"אזלינן בתר בכח" אין לו זיקה ליכולת רק דווקא לבכח. ממילא נמצא ששמאי כן יהיה מוכן לקבל גר שמרגיש בו (שמאי לשון השם אורחותיו, את האורחים הגוים שלו הבאים להתגייר) את הבכח שלו להיות יהודי בבחינת העלם שישנו במציאות (בהיותו מאמין בה' ומקבל על עצמו שבע מצות בני נח מכח תורת משה), ואילו אותם גרים שהוא דחה להלל הזקן היו בכח (ביכולת) להיות יהודים רק בבחינת העלם שאינו במציאות (כדמוכח ממה שכל אחד שאל שאלה מתריסה), ודוק.

גדר נקודה – תהו (נקודה) שקדם לתיקון (קו) – (טח)

בכל אופן, אמרנו עכשיו שהגוי הוא בגדר נקודה. יש אצל הרוגאטשובר יסוד שהרבי מאד אוהב להביא, שיש בתורה דינים שהם בגדר נקודה¹¹. אין כאן המקום להאריך, אבל כעת אמרנו שגוי הוא בגדר נקודה, ואילו יהודי הוא משהו אחר, גם אם לא שומר כלום – הוא בגדר קו על כל פנים.

מהי נקודה בקבלה? עולם הנקודים, עולם התהו. כמו שכתוב בפירושו שהגוים הם מעולם התהו, עולם הנקודים, לכן הם בגדר נקודה. ואילו עולם האצילות מתחיל משלשה קוים ונגמר בפרצופים שלמים. קודם צריכים להיות שלשה קוים, ימין-שמאל-אמצע ("חד אריך, חד קציר, חד בינוני"), כשהעיקר הוא האמצע, הממצע בין הימין והשמאל (נמצא ששרש הקו האמצעי הוא מעל לקו ימין וקו שמאל – ושרשו האמיתי הוא

יהודי הוא בפועל – הוא בפועל יהודי. גוי הוא בכח להיות יהודי ממש, הוא יכול להתגייר, ועל זה רוצים לדבר בדור שלנו כדי להביא את המשיח. לא רק על שבע מצוות, כל הכבוד לשבע מצוות, אבל צריך לדעת שהגוי הוא בכח להיות יהודי.

גם הגוי שהוא גלמי, שהוא נקודה-בלתי-מצוירת, הוא בכח, וגם הגוי שהוא נקודה מצוירת, שכן שומר את שבע המצוות ויש לו כבר ציור, יש לו צלם, הוא בכח. מה ההבדל? כידוע בחסידות, יש שני סוגים של 'בכח', שני סוגים של העלם – העלם שאינו במציאות והעלם שישנו במציאות. הגוי שלא שומר כלום, ויתכן שהוא רשע מרושע, ה'בכח' שלו להיות יהודי הוא בבחינת "העלם שאינו במציאות", ואילו הגוי שמצויר עם צלם ש"חביב אדם שנברא בצלם, שנאמר 'כי בצלם אלהים עשה את האדם'", הוא כבר גוי שה'בכח' שלו הוא בהעלם שישנו במציאות.

זיקת משה רבינו למי שבגדר נקודה

עד כאן שתי נקודות – שהגוי הוא נקודה, הוא בכח. מכאן אפשר גם לחקור חקירה: הרי משה רבינו כולל את כל הקוים שבהלכה, ויש בעיקר שני קוים – ימין ושמאל – לכן **משה** ר"ת **משה** – **שמאי-הלל** או **מחלוקת-שמאי-הלל**, כידוע שני הרמזים של משה. אצל משה שמאי קודם להלל, לכן הוליד שני בנים כדעת בית שמאי ב"פרו ורבו" (ולא בן ובת, כדעת בית הלל), וברוב דברים נוטה לבית שמאי (כלומר שנוטה לפסיקה של לע"ל).

הכלל הגדול, כמו שהרבי מביא בשיחות, הוא שבית הלל סובר ש"אזלינן בתר בפועל" ובית שמאי סובר ש"אזלינן בתר בכח", לכן צריך לבדוק אם יש זיקה מיוחדת של בית שמאי לגוים, שהם בבחינת בכח להיות יהודים. [הוא דוחה אותם להלל]. כן, דוחה אותם באמת הבנין שלו,

¹⁰ מבחר שיעורי התבוננות ח"א עמ' 148 ואילך. חתן עם הכלה. יין משמח ח"ב שער ז בתורה "אמון בכח בן הוויג".

¹¹ ראה מפענח צפונות פ"ט.

"חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה" – חבת

השטח

אבל מה הדבר השלישי? מה שאמרנו, שיש דילוג קוואנטי בין העצם של ישראל לעצם של ישראל כשקבל על עצמו עול תורה ומצוות, לכן מוסיף רבי עקיבא עוד דבר – "חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו'". בפשט המשנה ברור שיש כאן מעלה נוספת של יהודי, הוא הפך מקו לשטח, מספירה לפרצוף. אבל הכל מתחיל מהנקודה, מה "חביב אדם שנברא בצלם".

פורים – "ורבים מעמי הארץ מתייהדים"

אם כן, כל הווארט כאן היה שגוי הוא נקודה, הוא בכח, ואפילו אם הוא בלי שום ציור יש לו גם כח להתייחד. מתי הכח הזה מתגלה? בפורים, "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", כמו שרש"י כותב "מתגיירים". כמו שהרבי דבר על "מיהו יהודי" בפורים, זהו גם החג של גרים. לא כתוב שרבים מעמי הארץ קבלו עליהם שבע מצוות בני נח – זה לא הענין! – אלא שהם מתייהדים-מתגיירים. זה הענין של פורים, "כי נפל פחד היהודים עליהם", קודם היו אמצעי, בכח, ואחר כך מגיעים לתכלית, מתגיירים, זה "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". יכול להיות שככל שמתקרבים לתכלית אפשר לקרב עם פחות משקה. בדורות הראשונים בשביל לומר את הדברים האלה היה צריך הרבה משקה. ככל שאנחנו מתקדמים, גם עולם הגוי, אפשר לומר את הדברים בטוב טעם ודעת עם פחות משקה. לחיים לחיים.

בקו אוא"ס ב"ה שבוקע את מקום חלל הצמצום בסוד "אז יבקע כשחר אורך" – ועל כן בא הרמז "איש ר"ת אמצע-ימין-שמאל, האמצע בראש – "איש יהודי וגוי", בלשון הרמב"ם הדרך האמצעית, שביל הזהב, אבל תכלית הקוים היא להגיע לפרצוף, לשטח רחב, וזה קורה דווקא כאשר היהודי שומר תורה ומצוות.

"חביבין ישראל שנקראו בנים" – חבת הקו

(חלקיק של כח)

איך המשנה ממשיכה? קודם כתוב "חביב אדם שנברא בצלם", ואמרנו שהולך על הנקודה המצוירת של הגוי. אחר כך כתוב "חביבין ישראל שנקראו בנים למקום". ב"בנים למקום" המשנה בפירוש מדברת על יהודי מצד העצם שלו, עוד טרם שקבל על עצמו תורה ומצוות, יהודים הם בעצם "בנים אתם להוי' אלהיכם", "בני בכורי ישראל".

אנחנו מסבירים שקו הוא וקטור, כח מתפשט עם כיוון. לפעמים אנחנו מחלקים גוי ויהודי שגוי הוא חלקיק של חומר, פרמיון בלועזית, ויהודי הוא גם חלקיק, אבל חלקיק של כח, בוזון, כמו פוטון, חלקיק של אור. היום במדע יש שני סוגי חלקיקים, חלקיק של חומר וחלקיק של כח. זה חידוש, הייתי חושב שכח אינו חלקיקים, אבל החידוש של הפיזיקה המודרנית שגם הכח פועל דרך חלקיקים, אבל הוא תנועה, הוא קוי, הוא וקטור, קו עם כיוון וכח מסוים. אפילו אור, שאין לו מסה, כתוב שיש לו לחץ – נושא שמדברים עליו הרבה. לא סתם כח להאיר אלא כח שהוא לוחץ, pressure.

עוד פעם, זה בדיוק ההבדל בין יהודי לגוי מצד העצם, ההבדל בין אחד שהוא לא בן לקב"ה לאחד שהוא כן בן. אם כן, הדבר השני שכתוב במשנה הוא "חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנאמר 'בנים אתם להוי' אלהיכם'".

התלמוד, למעלה מהם בעלי הספירות (שהם בעלי הקבלה, שעוסקים בספירות) ולמעלה מהם באין ערוך (קפיצה קוואנטית לדעתו) יש את יודעי השם, אלה שעוסקים בשמות קדושים, **עב** שמות וכו'. נשמע קצת כמו קבלה מעשית, אבל זו לא חייבת להיות קבלה מעשית – תיכף נסביר מה ההבדל.

היות שהוא כותב זאת מאד חזק וחרף, שיש בעלי התלמוד ולמעלה מהם בעלי הספירות ולמעלה מהם בעלי השמות – לכן גדולי ישראל, כמו הרשב"א, החרימו אותו, כאילו שהוא מזלזל בתלמוד. אנחנו נלמד עליו זכות, שלא זלזל בתלמוד, רק שבאמת הבין שיש פה דרגות שונות.

חסידות – תורת העצמות שלמעלה מיודעי

השם

מה הבעל שם טוב בא וחיידש? מה הרבי מחדש? מה חסידות חב"ד מחדשת מדי דור ודור? ככל שחסידות חב"ד – בעקבות מורנו הבעל שם טוב – מתפתחת, יש פחות ופחות ספירות, פחות ופחות שמות, יותר ויותר עצמות. הווארט שאנחנו אומרים עכשיו, שמגלת אסתר – המגלה של "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", מתגיירים, שגם מלמדת אותנו מה צריכה להיות הגישה לגוים – היא ללמד אותם לא פחות ולא יותר אלא עצמות.

אפשר לומר בפשטות, לא ללמד אותם קבלה – מענינת אותם קבלה, מלה מאד קוסמת – אבל מה שיכול למשוך את הנקודה החבויה גם בעומק המן הרשע זה רק עצמות, אסתר. אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה, לא מרדכי. מי שנושאת חן – לא סתם מוצאת חן אלא נושאת חן, נשיאת הפכים¹¹ – היא דווקא אסתר. לכל עם היה נדמה שהיא מהעם שלו, כי נושאת חן.

ד. הדרך לגיור: שיקוף העצמות

מרדכי – הלכות; אסתר – עצמות

נסיים עם עוד משהו קצר ואז נשיר: אמרנו שאין שמות קדש במגלת אסתר. וכל כך למה? כי מגלת אסתר היא גילוי של העצם, לא גילוי של שמות. כתוב שמרדכי הוא לא שמות אלא הלכות. כתוב ש"הליכות עולם לו", אל תקרי 'הליכות' אלא 'הלכות' היינו מרדכי, ואסתר שהיא בבחינת "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" – היא צריכה את מרדכי כדי לגלות את הכח הטמון בה, כך הרבי מסביר¹², היא צריכה את הדרכת מרדכי אבל כשהוא מגלה את העצם שלה היא עולה למעלה ממנו, "אשת חיל עטרת בעלה", כי "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם לתורה הקדומה, כי התורה היא שמות ומחשבתן של ישראל היא עצמות.

ר"א אבולעפיא: בין מקובלים לבעלי השם

מה שכעת נאמר הוא גם כלל גדול מאד: איך ליישם בדור שלנו את הענין של "ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם"? איך צריך להיות היום "פחד מרדכי" ו"פחד היהודים"? יהודי הוא הכופר בעבודה זרה. המגלה נקראת על שם אסתר כי היא עצמות ולא שמות. מרדכי הוא עדיין שמות ("ושמו מרדכי"), ואפילו פחות – הוא הלכות. מרדכי הוא הלכות ואסתר היא עצמות ("הדסה היא אסתר" – "היא" היינו עצמות). אנחנו מדברים על ללמד גוים תורה בדור שלנו, המהפכה הרביעית בלשונו. איזו תורה? ללמד תורת הקבלה עם שמות קדושים?

צריך להקדים את ההקדמה הידועה מר"א אבולעפיא, שעשה חילוק מאד חתוך בין 'מקובלים' ל'יודעי השם'. כבר נאמר איך אבולעפיא הבין את חכמת התורה. הוא הבין שחכמת התורה היא שלש מדרגות – יש בעלי

¹¹ ראה מחול הכרמים פ"א (עמ' כ' ואילך). עולמות מאמר

אליהו הנביא הוא בעל הספירות. מה לגבי משה רבינו? **משה** אותיות **השם**. השמות, שהם אור אין סוף שלפני הצמצום, הם בחינת משה. אם כן, יצא לנו כעת משהו מאד גדול, שיש מישהו יותר גבוה ממה. מי? אסתר. "נעוץ סופן בתחלתן" כנ"ל, הבסיס הוא מרדכי, בעל ההלכות. יותר גבוה ממנו אליהו הנביא, בעל הספירות. יותר גבוה מאליהו, הנביא, ממש לקפוץ לפני הצמצום, הוא משה רבינו בעל השמות. יותר גבוהה מכולם היא אסתר המלכה, בעלת העצמות, בלי שמות. בשביל להשפיע על אומות העולם צריך לבוא דווקא ממנה, מאסתר. היא עיקר המשפיעה לאומות העולם, ומבואר בחז"ל שהיא האמא של דריוש² שנתן רשות לבנות את בית המקדש.

כמה שוה **מרדכי-אליהו-משה-אסתר**? 1332, היהלום של 36 (36 פעמים 37), **וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר** (פסוק הכותרת של עשרת הדברות). והוא עולה **חי** פעמים **הדסה** ("הדסה היא אסתר"), דהיינו ב"פ 666, **אסטהר** (אסתר בחז"ל) שעולה **פורים פרים** (יש במגלה **פורים** מלא ו**פרים** חסר. בשתי הצורות יש **ט** אותיות כאשר הערך הממוצע שלהן = **הדסה**!). והוא עולה **אסתר** ועוד **אסתר** ("ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" – "אסתר מן התורה"), וכמבואר בכתבי האריז"ל שבתוך אסתר מסתתרת ³ שביחד עם **אסתר** עולה מילוי שם א-דני: **אלף דלת נון יוד**.

צריך לתת עוד יותר סימן, כדי שיתחרז לנו, שאפשר לעשות מזה שיר... מה עושים עם הלכות? מה מרדכי עושה עם ההלכות שלו? מה הביטוי בחז"ל? שונה. מרדכי שונה הלכות⁴.

נחזור לאבולעפיא, עם כל הכבוד לו הוא עדיין לא הגיע לשפיץ, כי לא דבר עצמות. מה ההבדל בין חכמת הספירות אצלו לחכמת השמות הקדושים? למה הוא כל כך קפדן על לחלק בין שמות לבין ספירות? בצדק, כי ספירות הן – הוא לא השתמש בלשון האריז"ל, אבל זו הכוונה – אחרי הצמצום, ואילו שמות קדושים הם לפני הצמצום. באמת זהו משהו אחר לגמרי, העסק בשמות הוא כמו בלשון הקבלה ספירות הגנוזות במאצילן לפני הצמצום הראשון, ואילו ספירות הן כחות אלקיים, צינורות אלקיים להמשכת השפע, הדרך בה ה' בורא את העולם, אבל אחרי הצמצום, בהבדלה מסוימת. לכן יש באמת הבדל בסכינא חריפתא בין הספירות שאחרי הצמצום לשמות שלפני הצמצום.

אבל למטה מטה, ב"אף עשיתיו", בעולם התחתון שאין תחתון למטה הימנו, ה' נתן לנו תורה ומצוות בפשטות, ומי שעוסק בהלכות הוא מרדכי, כך כתוב. **מרדכי** אותיות **דרכים**, ו"כל הדרכים בחזקת סכנה", וכדי להנצל מהסכנה צריך ללכת בדרך התורה בפשטות. ובאמת "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן" – הלכות בעצמות ועצמות בהלכות, מרדכי באסתר ואסתר במרדכי⁵.

מרדכי-אליהו-משה-אסתר – הלכות-

ספירות-שמות-עצמות

כדי לסכם, הסברנו שיש בעצם ארבע מדרגות בתורה: הלכות, כנגד מרדכי, ועצמות, כנגד אסתר, אבל באמצע יש עוד שתי מדרגות. מי הוא בעל הספירות ומי הוא בעל השמות? מי לימד את האריז"ל את חכמת הספירות? אליהו הנביא.

² **אחשוורוש אסתר דריוש** = 2002 (הנ"ל בהערה הקודמת) בגימטריא 22 פעמים 91, **מרדכי-הלכות אסתר-עצמות**.

³ **מרדכי שונה הלכות** = 1096 (= "וומהוי" **אשה משכלת**), סוד אסתר, "לו לבת") = **ד** פעמים **מרדכי** ("שונה הלכות" = **ג** פעמים **מרדכי** הנ"ל בג' עולמות

⁴ **מרדכי-הלכות אסתר-עצמות** = 2002 = 22, אתון דאורייתא, פעמים 91, "ויהי [מרדכי] **אמן** את הדסה היא אסתר בת דדו". 91, "**אמן**" = שילוב הוי' א-דני, **ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו**" = 1690 = 26, הוי', פעמים 65, א-דני!

בהיותה אשה (ומה עוד – "אסתר קרקע עולם") מתאים לה יותר לפעול בדרך ממילא באופן סביל ("איהי בהוד") ובסוד "חותם שוקע". יש ביטוי בחסידות ביחס ליש האמתי, מה הוא עושה, איך הוא מתגלה, ביש הנברא? משתקף, היש האמתי משתקף ביש הנברא. אי אפשר לומר שאני מגלה עצמות על ידי שאני הוגה עצמות, יודע עצמות או שונה עצמות. הדבר היחיד – אמרו שהיא לא עושה שום דבר, זה נכון, אבל – היא משקפת עצמות (אסתר משקפת עצמות = 2187 = 3⁷!):

מרדכי שונה הלכות
 אליהו יודע ספירות
 משה הוגה שמות
 אסתר משקפת עצמות

מי שמשקף עצמות נקרא בלשון החסידות 'עצמי'. הביטוי 'עצמי' נאמר על הרביים, והרבי הרש"ב כותב שגם לרבי אייזיק היו עתים שהיה בדרגת 'עצמי'. עצמי הוא אחד שמשקף עצמות. כנראה שיש משהו מאד מיוחד באסתר המלכה שהיא משקפת עצמות. כך גם בדרך הלימוד, יש לימוד שאתה מאיר, אתה שופך, ויש לימוד שאתה משקף. אותו לימוד שיקרב את כל הגוים, את כל אומות העולם, עד שנוכל לומר 'ברוך המן' – דווקא בפורים, און א גאנץ יאר פורים – הוא דווקא מכת אסתר שמשקפת עצמות. איך בדיוק היא עושה את זה, ומה זה קשור למרדכי – אמרנו שהמגלה היא רק מגלת אסתר, אבל כל הפסוקים החשובים שאומרים הם של מרדכי – כולם מוזמנים מחר להמשך ההתוועדות.

מה אליהו עושה עם הספירות שלו? הוא יודע אותן, אליהו יודע ספירות, יודע את כל הענינים של הספירות, יודע את כל סודות הספירות והפרצופים העליונים כפי שגילה האריז"ל (בשמו של אליהו). יודע זה גם לכוון (יודע כפועל יוצא), המקובלים הגדולים מכוונים ובכוונתם מיחדים יחודים (פנימיות הדעת, יודע, היא כח היחוד, הכח לעשות יחודים) בספירות העליונות. מה עושים עם השמות? אכן יש "חושבי שמו" ו"יודעי שמך", וכן אבולעפיא מדבר מיודעי השם (שמעל למקובלים עוסקי הספירות כנ"ל). אבל יש עוד ענין עיקרי לגבי שמות. הרי שכינה מדברת מתוך גרונו של משה (השכינה היא סוד שם מה, בחינת משה – כל הגה שיוצא מפיו של משה הוא שם קדוש, גילוי אור השכינה), איך אומרים זאת? משה הוגה שמות²².

אם מרדכי שונה הלכות ואליהו יודע ספירות ומשה הוגה שמות, מה אסתר עושה? [אין אסתר מגדת]. חשבתי הרבה על זה... מה אסתר עושה בשביל לגלות את העצמות? אפשר היה לומר אסתר מגלה עצמות (מתאים למגלה, מגלת אסתר). אבל עדיין נשאלת השאלה באיזה אופן היא מגלה עצמות, באופן פעיל או באופן סביל.

תחתונים ב"ע) = משה רבינו מרדכי הצדיק = רחל אמנו אסתר המלכה! מרדכי שונה הלכות ר"ת משה – "מרדכי בדורו כמשה בדורו" – היינו שיש כאן קשר בין הלכות לשמות (וכנ"ל בחבור משה רבינו מרדכי הצדיק). הלכה שם ("מוליך לימין משה... לעשות לו שם עולם") משלימים ל-400, 20 ברבוע, האות ת, שלמות ותכלית האלף-בית כנ"ל בסוד "בראשית ברא אלהים את").

²² משה הוגה שמות ר"ת משה בצירוף מהש, השם החמישי, המשיחי, של עב שמותיו הקדושים של הקב"ה. משה הוגה שמות = 1110 = 3 פעמים שע אורות, גילוי של "אור פני מלך חיים". משה הוא כפולה של חיה ואילו משה הוגה שמות כפולה של יחידה, כמבואר ענין זה במקום אחר. משה הוגה שמות ר"ת משה כנ"ל ועוד אדם-מה פעמים טוב, טוב פעמים מאד, "ותרא אתו כי טוב הוא".

ברית שמואל-מרדכי שי' ארנברג

שמואל-מרדכי – שבת זכור ופורים | שמואל-מרדכי – תרומה | שמות הקדש והמרכיבים הראשוניים של שמואל-מרדכי | מספרי ברית | תרומת-שליחות שמואל ומרדכי | עקשנות שמואל ומרדכי | עיקר המגלה: "לא יכרע ולא ישתחוה" של מרדכי | שמואל-מרדכי – לשיר אלף | רמזי השמות במספר סידורי

שמואל-מרדכי – תרומה

נעשה את חשבון השמות ונראה כמה רמזים יפים מאד בצירוף הזה של שמואל-מרדכי. קודם נציין ששמואל הוא על שם הרבי מהר"ש ומרדכי – בחב"ד היינו מרדכי הצדיק, שהיה תלמיד הבעש"ט ויש ווארט ממנו בלוח "היום יום", אבל לא מזמן גם היה לנו שיעור^א על הרבה צדיקים של החסידות שנקראו בשם מרדכי, 'פרצוף' שלם של מרדכי (כדאי שתלמדו אותו).

שמואל הוא 377 ו-**מרדכי** 274, יחד 651, מספר שמתחלק ב-7. בתור שם של משהו אחד בתורה זהו הבן הקטן של אהרן הכהן, **איתמר**. קשור גם לפרשה – השבת הזו היתה פרשת תצוה, אבל השבת הקודמת ש"מינה מתברכין כולהו יומין", כולל י' אדר, יום ההולדת, היא פרשת **תרומה**, בגימטריא **שמואל-מרדכי**. הוא שייך ל"ויקחו לי תרומה", "לי לשמי", ול"ועשו לי מקדש", "לי לשמי", "ושכנתי בתוכם".

שמואל-מרדכי יתרום את התרומה שלו לעם ישראל, זו השליחות שלו בחיים. אצל כל אחד השליחות שלו היא התרומה שלו לעם ישראל, נדבת הלב.

שמואל-מרדכי – שבת זכור ופורים

לחיים לחיים, מזל טוב, משמחה לשמחה, "מרבין בשמחה". חז"ל אומרים שברית מילה ביום השמיני היא "כדי שתעבור עליו שבת אחת". בברית שלנו, גם כדי שתעבור עליו שבת אחת וגם כדי שיעבור עליו פורים – "ויעבר מרדכי".

השבת היתה שבת זכור והגבור של שבת זכור הוא שמואל, שבסוף הוא שקיים את מה ששאל לא קיים – הוא משסף את אגג מלך עמלק ואז אומר את פסוק השיא של שבת זכור: "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". לפי קביעות שנה זו משבת זכור נכנסנו ישר לתוך פורים, פורים דפרזות, והגבור של פורים הוא מרדכי היהודי. הצירוף הזה, שמואל-מרדכי, מאד מכוון בדיוק לפי הסדר הזה – משבת זכור לפורים. זו ההשראה של הברית, "עד שיעבור".

כל הכוונות של האריז"ל לגבי סוד מרדכי היהודי הן על פי המלים "ויעבר מרדכי". גם כוונות **יג** מדות הרחמים באריז"ל נקראות כוונות "ויעבר" – "ויעבר הוי" על פניו ויקרא הוי' הוי' אל רחום וחנון וגו'". גם בברית המילה, כאשר מגלים את העטרה, יש גילוי של **יג** מדות הרחמים, לכן יש שנוהגים לומר **יג** מדות הרחמים בברית.

* מוצש"ק ב' אדר-שני ע"ו.

שלא למד שיירשם... יש כאן אנשים שמוכנים לרשום אותך לחדר תורת חיים ואחר כך לישיבת תום ודעת, ובטוח תדע מה הם מספרי ברית. יש למספר ברית ציור מיוחד, והחשבון שלו הוא שני משולשים ועוד אחד.

איך הסדרה מתחילה? 1, 3, 7, 13, 21, 31... אחרי 1, שהוא סתמי, המספר המשמעותי הראשון הוא 3, שייך ל"אוריאלן תליתאי" עליה נכרתו שלש בריתות. למה קוראים לסדרה זו מספרי ברית? כי הם מספר הבריתות שחז"ל מציינים בתורה. על התורה נכרתו 3 בריתות אבל על המילה נכרתו 12 בריתות (על הארץ נכרתה ברית א ועל הקשת נכרתו 7 בריתות) – כמו שציינו הרגע את הקשר ליגהמ"ר. 12 הבריתות הן בסוף פרשת לך לך, הפרשה ה-12 – בהשלמת ה-12 עוברים ל-12. אחר כך בא מספר הברית הבא, 21 – 10 (משולש 4) ועוד 10 ועוד 1. המספר הבא הוא 31, 15 (משולש 5) ועוד 15 ועוד 1. המספר השלם שלנו הוא 651 – 325 ועוד 325 ועוד 1. אם 325 הוא משולש אז 651 הוא מספר ברית, ואכן כך – 325 הוא משולש 25, סכום כל המספרים מ-א עד כה ("עד כה").

חייב להיות איזה כלל בזה. יותר מדי טוב שכל המספרים האלה הם מספרי ברית. לפי זה יוצא ששמואל-מרדכי מאד קשור למושג ברית, קשור בעצם. בכל אופן, איזה כלל יש במספרים שיעזור לנו להבין למה יצא כל כך יפה? כלל, שכמובן צריך להוכיח אותו (לא קשה), שככל כל שני מספרי ברית סמוכים נותן מספר ברית. היות שבסדרה של מספרי ברית יש 7-3-1 אני כבר מבין ש-3 כפול 7, 21, גם יהיה מספר ברית. היות שהיו לנו גם 21 ומיד אחריו 31 לפי אותו כלל המכפלה שלהם, 651, שמואל-

מרדכי, היא גם מספר ברית.

אם כן, למדנו שיעור בחשבון לפי התורה בענין מספרי ברית, בזכות הרך הנימול שלנו. צריך לא רק להאמין בזה אלא גם להוכיח – "אשרי המאמין", אבל כשמביאים ראיה רואים זאת, כדי לראות את האמת צריך להוכיח.

שמות הקדש והמרכיבים הראשוניים של

שמואל-מרדכי

כאשר מחלקים את המספר הזה למרכיבים הראשוניים שלו הוא קודם כל מתחלק לשני שמות קדש של ה'. מתחלק ל-21, שם **אהיה**, שם הגאולה והלידה, ו-31, שם **אל**, "חסד אל כל היום". בדרך כלל שם אהיה הוא בכינה אבל יש גם שם אהיה בכתר. לפי האריז"ל "אהיה אשר אהיה" הוא מלמטה למעלה – אהיה ראשון בכינה, אשר בחכמה ואהיה שני בכתר. שם אהיה הראשון רומז לגאולת מצרים, כינה, אבל שם אהיה השני רומז לגאולה העתידה, שהיא גילוי כתר עליון. אם אהיה הוא באמא הבן הראשון שלה הוא חסד, בו שם אל.

אם אהיה הוא בכתר שם אל הוא "אל רחום וחנון". עוד יותר גבוה, יש "מי אל כמוך" ב-12 מדות שבכתר, כוונה חשובה בפורים כי אסתר התפללה "אלי אלי למה עזבתני" – "אלי" הראשון שייך ל"מי אל כמוך" שבמדות הכתר והשני ל"אל רחום וחנון" שבמדות דז"א. מי שעזב אותה הוא ה"אלי" העליון בסוד "אכן אתה אל מסתתר", ועל ידי תפלתה ומסירות נפשה זכתה גם ל"אלי" העליון. בכל אופן, יש שייכות בין שם אהיה ושם אל.

אמרנו שנפרק למספרים ראשוניים – 31 הוא ראשוני, אבל את 21 אפשר להמשיך לחלק, הרכיבים שלו הם 3 ו-7 (3 פעמים 7 = 21), כך ש: 31 7 3 הם שלשת הראשוניים שמרכיבים את 651.

מספרי ברית

האם יש משהו בתורת המספר שהוא גם 3, גם 7, גם 21, גם 31 וגם 651? ההסתברות שכל חמשת המספרים יהיו שייכים לאותו סוג של מספר היא נמוכה מאד, אבל ראה זה פלא – כולם מספרי ברית, אנחנו בברית מילה. מה זה מספר ברית? מי שלמד אצלנו בחדר יודע, ומי

אחר כך הוא תרם אותה להציל את עם ישראל. קודם כל הוא תרם את עצמו. את שמואל האמא תרמה, אצל מרדכי דבר ראשון הוא תרם את עצמו, "אשר נדבו לכו" לקחת יתומה הביתה, עד שהוא בעצמו התחתן איתה, "לקחה לו לבת' לבית", "ביתו' זו אשתו", ובסוף הוא גם תרם אותה, וגם אחרי שנלקחה התהלך בכל יום לדעת את שלומה ואת אשר יעשה לה, מאד דאג לה.

בכל אופן, רצייתי לומר ששני השמות, גם שמואל וגם מרדכי, קשורים לגימטריא הכוללת שלהם, תרומה, "לכתחילה אריבער".

עקשנות שמואל ומרדכי

מה עוד מונה משותף בין שמואל ומרדכי, שלכן זהו צירוף כל כך מוצלח? שהם 'בעלי חוט שדרה', שבלשון תורה נקראים 'קשי עורף' ("כי עם קשה ערף הוא וסלחת") ובלשון הרבי שניהם 'עקשנים' גדולים. הרבי למד אותנו שכדי להביא משיח צריך עקשנים. עקשנים גם לשון אקשן, שעושים אקשן, צריכים עשרה כאלה – שגם מתעקשים וגם פועלים בשטח במלוא המרץ, במלוא האומץ, במלוא נדיבות הלב להתנדב בעד עם ישראל.

שמואל לא מוותר, בלשון הרבי הקודם הוא בבחינת "ככה", "אזוי און ניט אנדנרעש", ככה ולא אחרת. כידוע ככה הוא שם קדוש שהבעש"ט מאד אהב, ר"ת "כתר כל הכתרים", וצריך לכוון אותו עם כל הענין שלו בחסידות כשאומרים קדושת כתר, בשבת ר"ח ובכל החגים).

פעם אמרנו שאנחנו ככה'ניקים, צריכים עשרה ככה'ניקים כדי להביא את הגאולה. עוד פעם, "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם" הוא חוט השדרה של שמואל. יש עוד סיפורים על שמואל, שהוא מאד נצח, כמו שדברנו גם בפורים שמרדכי (כמו משה) הוא מדת הנצח. מי שממדת הנצח

תרומת-שליחות שמואל ומרדכי

בע"ה נמשיך, אך היות שהשם שמואל הוא על שם הרבי המהר"ש יש לו כבר ניגון, "לכתחילה אריבער" – גם מעבר, עד שתעבור עליו שבת אחת, עד שיעבור עליו פורים, "ויעבר מרדכי", כוונות "ויעבר" של יג מדות הרחמים. לחיים לחיים, נשיר "לכתחילה אריבער". אמרנו ששמואל מרדכי שוה תרומה – שהתרומה שלך, השליחות שלך, של כל אחד ואחד מאתנו, תהיה בדרך של "לכתחילה אריבער".

נגנו "לכתחילה אריבער".

שוב, אמרנו ששמואל מרדכי שוה תרומה

– התרומה שלך היא השליחות שלך. רואים משהו מאד יפה לגבי שני השמות האלה, שכל אחד קשור לתרומה אחרת:

את שמואל הנביא, הרמתי, אמא שלו, חנה הנביאה, תרמה – תרמה אותו לעבודת המקדש. שמואל הוא בעצמו תרומה, העצם שלו שהוא שאול לה'. זה גם הקשר בינו לבין המלך שאול, כתוב שחנה השאילה אותו, תרמה אותו, לה'.

מה לגבי מרדכי, מה התרומה שלו? התרומה שלו היא בכיוון הפוך, "ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת". קודם אמרנו שהביטוי בחסידות הוא מרדכי הצדיק, גם מרדכי הראשון נקרא מרדכי הצדיק וגם אותו צדיק מ-לו הצדיקים הנסתרים, תלמיד הבעל שם טוב, נקרא מרדכי הצדיק. חלק משליחות הבעל שם טוב היתה לגדל יתומים בתוך הבית, שאין לך נדיבות לב יותר מזה – "אשר נדבו לכו". יש אנשים טובים שהלב אומר להם שצריך לקחת ילד מסכן מהרחוב, להתמסר אליו ולאמץ אותו. לאמץ הכוונה שדורש אימוץ לב, "חזק ואמץ", לאמץ את הנדיבות של הלב לקחת ילד ולגדל אותו בתוך הבית, עד שאתה גם מחתן אותו. אצל מרדכי, לא רק שהוא לקח יתומה וגידל אותה, כנראה כמו הבעל שם טוב – בסוף צריך להשיא אותה, והוא באמת השיא אותה לעצמו.

אומר **מרדכי-מרדכי-מרדכי-מרדכי-מרדכי** (כנגד הנרנח"י של מרדכי) עם הכולל – כנראה שבשביל העקשנות של הקדושה צריך איזה כולל, סיעתא דשמאי, "עזר מציון" (ציון היינו שרש הנשמה של היהודי). בכל אופן, זו גימטריא מאד יפה ומכוונת. יש בזה גם רמז לאסתר (חוץ מהרמז הנ"ל, 1096 = **אשה משכלת**), כמבואר אצלנו במ"א). בכל אופן, זהו חוט השדרה של המגלה, העצמיות שלה.

האבא של הרך הנימול שלנו הוא מחנך, ויש כאן עוד מחנכים שעובדים יחד, וזה מוסר ההשכל – צריך לחנך להיות כמו מרדכי, החל משמואל-מרדכי בעצמו שיתחנך בהתאם לשם שלו. שכל המחנכים כאן – צריך את העשרה עקשנים' שהרבי מדבר עליהם, ש"לא יכרע ולא ישתחוה", וכולם יהודים שמחים, הם לא מרה-שחור'ניקים ח"ו, יהודים מאד שמחים וגם עקשנים מאד, "ככה". הם מזכים את הרבים, "מרדכי בדורו כמשה בדורו", ועל משה כתוב "משה זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו" – כך מרדכי בדורו וכך גם שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. לחיים לחיים.

שמואל-מרדכי – לשיר אלף

כמו שאנחנו נוהגים בהרבה בריתות לעשות סמל של השם לפי האותיות, בשמואל-מרדכי יש עשר אותיות, "העשירי יהיה קדש להוי", לכן נכתוב – אפשר להדפיס ולשים בעריסה – את הסמל שלו:

ש
ו
ז
ח
ט
י

הפנות יוצרות את המלה **שיר** ובאמצע ל – **לשיר**. קודם כל, כנראה שיש לו חוש נגינה טוב, כבר ישמעו את זה בבכי שלו – בתוך הבכי ישמעו כמה יפה הוא יודע לשיר. צריך לפתח אצלו את חוש השירה. כמה שוות שאר שש האותיות? **אלף, פלא**. אם כן, השם אומר

הוא מנצח, כך או אחרת, לא מתפשר על נקודת האמת.

אצל מרדכי עוד יותר פשוט – "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה". דברנו בפורים שכדי לפעול קידוש ה' בעולם, עד כדי כך ש"רבים מעמי הארץ מתייחדים", צריך שהיהודי ישקף עצמות. צריך להיות דוגמה חיה של עצמי. זה דבר שגם הגוי רואה, שהיהודי הזה הוא 'עצמי'. ברגע שהגוי רואה שעומד מולו עצמי אחד הוא נכנע לגמרי, עד כדי כך שהוא גם נמשך אליו. ברגע שהקליפה נופלת הניצוץ מתעורר ונמשך למדורה, האש הקטנה נשאבת לתוך האש הגדולה של היהודי, של עם ישראל. מתי זה קורה? רק אם הוא רואה את העצמיות של היהודי, "ומרדכי [היהודי] לא יכרע ולא ישתחוה".

עיקר המגלה: "לא יכרע ולא ישתחוה" של

מרדכי

אכן, יש לומר שיש גם יחסי גומלין בין מרדכי לאסתר. צריך לומר שגם "לא יכרע ולא ישתחוה" קשור לאסתר – יש בזה גם רמזים (לדוגמה: אסתר במילוי: **אלף סמך תו ריש** = 1147 = **לא פעמים ולא**, רמז לעיקר ה"לא... ולא" במגלה – "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה"). בכל אופן, מה שבבחינת 'עבודה' הוא מה שצריך ללמוד, המסר שעלינו ללמוד ממגלת אסתר בארבע מלים הוא "לא יכרע ולא ישתחוה" – זו כל המגלה על רגל אחת. אם יש את ה"לא יכרע ולא ישתחוה" באמת "ורבים מעמי הארץ מתייחדים", ה' יעשה נס.

לא יכרע ולא ישתחוה (עיקר המגלה) = 1097. כשיש גימטריא מאד מכוונת מצד הענין אנחנו מרשים לעצמנו גם להוסיף כולל. היות שיש כאן ארבע מלים נסיר אחד מהחשבון ונחלק ב-4, כי אחרת לא יתחלק ב-4. 1096 = ד"פ **מרדכי**, גימטריא מאד יפהפיה ומכוונת! אז בעצם "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה"

לה. "מרדכי הוא חן ו-שמואל הוא 53, אבן. כל אות בספר יצירה נמשלה לאבן, "שלש אבנים בונות ששה בתים". לפני "חן חן לה" כתוב "האבן [= חן] הראשה תשאות חן חן לה".

אם כן, שמואל-מרדכי היינו אבן-חן, והאות עם הכי הרבה חן היא האות א, י למעלה ו-י למטה ו-ן באמצע, עם כל הפירושים שלהם. אם כן, במספר סידורי שמואל-מרדכי הוא אבן-חן. זה כבר טוב מאד, רק מסתכלים עליו ורואים אבן-חן בעריסה. במספר גדול הוא לשיר אבן-חן, לשיר אלף, שישיר הרבה אלף, הרבה פלא. העולם הזה נברא ב-ב (של בראשית), אבל רק יהודי יודע לשיר אלף, כי השרש שלו הוא לפני בריאת העולם, באלפים שנה שקדמה תורה לעולם וגם באלף שעוד קודם להן, הכתר.

נגנו את הניגון מיום ההולדת, י' אדר. שיר המעלות.

לשיר אלף, כל המלמדים, במיוחד של הקטנים, יודעים לשיר אלף, לשיר אלף-בית, החל מאלף. אפשר כבר מהעריסה לשיר אלף.

רמזי השמות במספר סידורי

נראה משהו פלא (אלף אותיות פלא): שמואל מרדכי במספר סידורי: ש = 21, מספר ברית; מ = 13, גם מספר ברית. שם של שמואל הוא גם ראשי התיבות של שני השמות שמואל מרדכי, לפי הכלל שלנו שאם יש שני שמות שהולכים יחד השם השני מתחיל מהאות השניה של השם הראשון, זה כבר סימן מובהק של התאמה בין השמות. כאן המרדכי יוצא מה-מ של שמואל.

שמואל-מרדכי במספר סידורי שוה אלף-פלא במספר הכרחי. במספר הכרחי עשינו ציור שרומז לשיר-אלף, ו-אלף, 111, הוא שלמות המספר שלו במספר סידורי. מרדכי במספר סידורי שוה חן, חן במספר סידורי הוא המכנה המשותף של מרדכי ושל אסתר, "חן חן

אדש אל המדף!
"סודות מן הסדר"
הגדה של פסח עם
פירושים בפסל

רמז דרש סוד מהרב,
בעריכה קולמת ובעיצוב נאה!
על שולחן הסדר וגם לפני החג ואחריו.

להזמנות:

0547827702 או באתר pnimi.org.il

רוצה לקבל "ואביטה"? רשימת נקודות ההפצה

050761899	ירושלים - גבעת שאול	0546610722	כפר חב"ד
0506166086	קרית מלאכי	0507951105	ראשון לציון
0584829829	גבעת רונן	0523003085	יצהר
0547827702	גוש שילה	0508884177	גוש עציון
0528989683	קרית ארבע	0584006135	ירושלים - קטמונים
0507707161	צפת	0527580073	בני ברק

רוצה להקים נקודה במקום מגוריך? צלצל 0523003085

ניתן להקדיש את 'ואביטה' לזכות יקיריכם ולזכות בהפצת שיעורי

הרה במאות עותקים השבוע!

elimiz770@gmail.com